

نقش متنوع سازی فعالیت‌های اقتصادی در توسعه پایدار روستایی

نمونه موردی: روستای خانقاه مهاباد

آلان بهار^{۱*}، عبدالرحمن یوسفی^۲، نیما حمزه زاده^۳

۱- دانشجوی کارشناسی، گروه معماری، واحد مهاباد، دانشگاه آزاد اسلامی، مهاباد، ایران alanbh_4744@yahoo.com

۲- کارشناس ارشد مهندسی معماری، rahamnyouseffi70@gmail.com

۳- دانشجوی کارشناسی، گروه معماری، واحد مهاباد، دانشگاه آزاد اسلامی، مهاباد، ایران jrrnima1989@gmail.com

چکیده

از بدو تولد روستا تا کنون همیشه در کنار اقتصاد روستایی نام کشاورزی و به تبع آن دامداری و زراعت عجین شده است. این رویکرد به اقتصادی می‌تواند سرچشمه از تفکرات نامطلوب مردم به اقتصاد روستایی شکل گرفته باشد مردمی که روستا را تنها با کشاورزی و دامداری می‌شناسند. با توجه به سیر تحولی و تکاملی فضاهای روستایی چالش‌هایی را در ابعاد مختلف زندگی روستایی سبب شده است. در قالب الگوی توسعه پایدار، پایداری معیشت و امنیت اقتصادی در نواحی روستایی از اهمیت بسیار اساسی برخوردار است. زیرا از طرفی باید با افزایش کارایی، میزان بهره‌وری از ظرفیت‌ها و توان بالقوه و بالفعل موجود در فعالیت‌های اقتصادی را افزایش داد و از طرف دیگر جهت تضمین استمرار معیشت، ایجاد اشتغال و درآمد اقدام به متنوع سازی فعالیت‌های اقتصادی در جاهای روستایی نمود. اتخاذ چنین راهبردی از طریق کارکردهای خود در شرایط نامساعد طبیعی و انسانی، پایداری سکونت را در این نواحی تضمین خواهد نمود. اقتصاد روستای خانقاه مهاباد به واسعه نزدیکی به شهرستان مهاباد و به تبع آن مهاجرت پذیری زیاد سبب شده است که تا اقتصاد غیر کشاورزی که به شدت نوپا هست در این مقاله با توجه به برداشت‌های محیطی و بررسی‌های انجام شده که به روش تحلیلی توصیفی انجام شده است به بررسی میزان فضاهای تجاری و تنوع آن‌ها در روستای خانقاه پرداخته شده است که می‌تواند با بسترسازی مناسب به کلیدی برای پایداری روستای خانقاه تبدیل گردد.

واژه‌های کلیدی: متنوع سازی، توسعه پایدار، فعالیت‌های اقتصادی، روستای خانقاه مهاباد.

۱- مقدمه

روستا و اقتصاد روستایی از بدو پیدایش تاکنون قرابت زیادی با کشاورزی و زیر بخش‌های آن به ویژه زراعت، باغداری و داشته است تا جایی که این نزدیکی را در تعاریف ارائه شده از روستا نیز می‌توان شاهد بود (روستا=کشاورزی) چنین ساختار اقتصادی ویژگی‌های فراوانی دارد و مهم‌ترین آن‌ها عدم تنوع در زمینه‌های شغلی و محدودیت منابع درآمدی به کشاورزی و زیر بخش‌های آن خواهد بود. هرچند چنین ساختاری در گذشته با توجه به اقتصاد بسته و ویژگی بلیت دوام و ادامه حیات داشت ولی با گسترش بازارهای روستاها و روستائیان تأثیر انکارناپذیر آن بر فضاهای روستایی و ناپایداری‌های موجود در ابعاد مختلف طبیعی، اقتصادی و اجتماعی، به ویژه در کشورهای توسعه نیافته، نخواهد توانست پایداری سکونت و معیشت را در نواحی روستایی این کشورها تضمین نماید. از سوی دیگر در فرایند توسعه اقتصادی خروج نیروی انسانی از بخش کشاورزی و کاهش سهم این بخش در تولید ناخالص ملی اجتناب‌ناپذیر و امری معمول است. در چنین وضعیتی یا باید شاهد مهاجرت روستائیان از نواحی روستایی باشیم که علاوه بر فشار بیشتر بر ساختار ناتوان شهرها و سکونت آن‌ها در شهرها، افزایش آسیب‌ها اقتصادی را در این فضاها به دنبال خواهد داشت و یا با انتخاب سیاست‌های متناسب و راهبردهای مطلوب، با رعایت حقوق اجتماعی و اقتصادی زمینه سکونت جمعیت در فضاهای روستایی به عنوان قاعده نظام سکونت در